



Kiek ins nao bove

Alle gegevens en foto's van en uit de
St. Servaaskerk aangereikt door Jan
van Hoek; samenstelling Jef Bartelet

Klepperende knoken

In de Akense Klappergasse is wel een heel opmerkelijke gevelsteen te vinden met in bisschopskledij gehulde skeletten en het raadselachtig opschrift: **MONULFF, GONDULFF, STAET OP TER VAERT; WIJT AKEN DAT MUNSTER.**

Aken; dus een Duitse steen? Dacht het niet, want de connectie met Maastricht is zonder meer aantoonbaar. Het opschrift maakt al duidelijk dat die twee ontvleesde figuren de vroegere Maastrichtse bisschoppen Monulphus en Gondulphus moeten voorstellen en dan heb je nog de Maastrichtse stadsster prominent in het hoekje.

Beeldhouwer Dries Engelen, wonend en werkend in Maastricht, maakte deze steen die door het stadsbestuur van Maastricht aan de burgers van Aken werd aangeboden, toen ze daar te gast waren op de Maastrichtdag van de Akense Heiligdomsvaart in 1958.

De tekst op de steen is daarnaast ook nog geen Duits, maar (Middel)Nederlands en verwijst naar de inwijding van de Domkerk van Aken die was gebouwd als hofkapel van Karel de Grote, bekend onder de naam Münster.

Het verhaal wil, dat toen Karel de Grote in 804 zijn pas gebouwde Pfalzkapelle wilde laten inwijden, hij daarvoor paus Leo III en een hele schare bisschoppen wist te mobiliseren. Zo veel bisschoppen als er dagen in een jaar gaan, tenminste, dat was de bedoeling. Maar ai, ondanks alle inspanningen kwam hij maar op een aantal van 363; twee te weinig dus. Het mag duidelijk zijn dat dit Karel de Grote helemaal niet beviel. Maar gelukkig was onze lieve Heer de keizer welgezind en stuurde in de nacht voor de inwijding een engel in de crypte van de Maastrichtse Servaas die met luide stem riep: 'Monulphus en Gondulphus, sta op en ga naar Aken om de Münsterkerk in te wijden.' En werkelijk, de twee rezen op uit hun graf en gingen in vol ornaat op pad. Ze haastten zich met zo'n vaart door de Jacobsstraße omlaag





naar het Münster, dat hun knoken er van klepperden. Het volk, dat zich om de kapel had verzameld, kon het duidelijk horen. Toen de twee ook nog op de voor hen gereserveerde stoelen plaatsnamen, kon de heilige viering toch doorgang vinden!

En nadat het feest 's avonds was afgelopen, verlieten de twee heiligen de stad, om zich in Maastricht weer te ruste te leggen.

De Klappergasse (= kleppersteeg) waar het volk de klepperende knoken gehoord zou hebben, herinnert samen met de moderne gevelsteen aan die wonderlijke gebeurtenis van meer dan twaalfhonderd jaar geleden. (Al zal de naam van de steeg eerder vernoemd zijn naar het geluid van de ratelklepper die melaatsen op weg naar de Dom moesten laten horen als waarschuwing.)

In een andere versie, om het wonder nog wat aan te dikken, gaat Karel himself naar Maastricht om daar zelfs drie (ontbrekende) bisschoppen uit hun graf te bidden. Wordt niet vermeld, maar dat zullen dan wel Monulphus, Gondulphus én Servaas zijn geweest.



De wonderbaarlijke wederopstanding van Monulphus en Gondulphus is ook hoog in het gewelf van de Maastrichtse St. Servaaskerk terug te vinden temidden van veel fraaie sluitstenen waaronder die van Monulphus en Gondulphus:

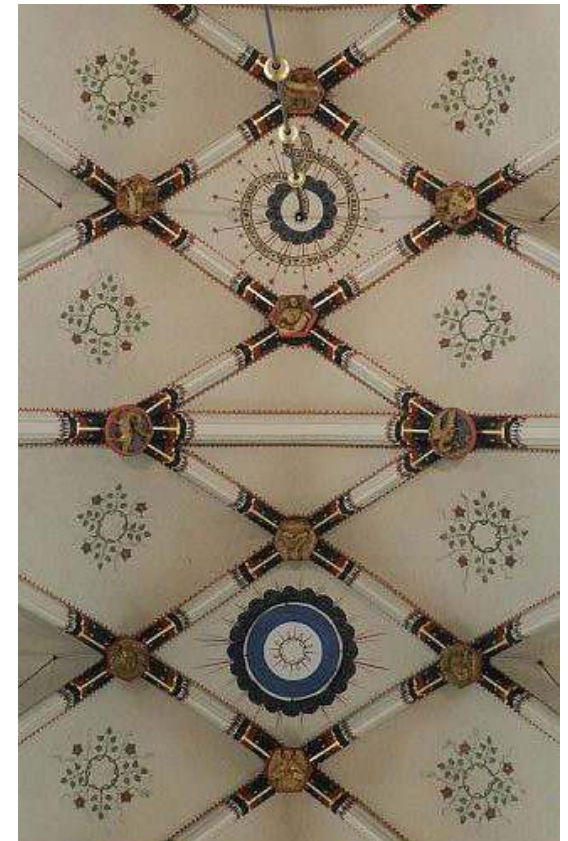
**MONVLFF ♦ GONDVLFF ♦ STOET ♦ OP ♦
TER ♦ VART ♦ WYT ♦ AKEN ♦ DAT ♦
MVNSTER ♦ SEGT ♦ GOT ♦ ONGESPART**

(Vrij vertaald: God zegt: 'Monulfus, Gondulfus, sta op, ga onverwijld op weg en wijdt (te) Aken het Munster'.)

Het eigenaardige is dat verschillende bronnen in de 19^e eeuw melding maken van een andere tekst op die plek al dan niet in combinatie met een engel, beeldhouwd en/of geschilderd:

**MONULPHE, GONDULPHE, STAAT OBER,
VAART, WYT AKEN DAT MUNSTER, SEYT
GOD EN GEPAART**

Hoe het precies met dat verschil zit en ook de herkomst van de sage, daar heeft Jan van Hoek uit het Utrechtse IJsselstein onderzoek naar gedaan en komt met mogelijkheden en conclusies die duidelijk afwijken van de thans geldende opvattingen. Maar daarover meer in een andere aflevering.





De 'bisschoppentweeling' Monulphus en Gondulphus:
- gevelsteen op de Sint Monulphus- en Gondulphuskerk van Berg en Terblijt
- de borstbeelden van de twee bisschoppen in de Heiligdomsvaart
- de stichters van de Servaaskerk; standbeeld aan het Servaasklooster



'Logo' vm St. Gondulphusschool,
Hertogsingel 98a / El. Strouvenlaan 51a
(keramiek; vrij naar de sluitsteen)

Nostalgie van de samensteller ☺